



## Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

# «Педагогіка і психологія вищої освіти з методикою викладання»

### Шифр та назва спеціальності

С4 Психологія

### Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

### Спеціалізація

### Кафедра

Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна

### Освітня програма

Психологія

### Тип дисципліни

Обов'язкова

### Рівень освіти

Третій (освітньо-науковий)

### Форма навчання

Денна, заочна

### Семестр

1

### Мова викладання

Українська

## Викладачі, розробники



### Резнік Світлана Миколаївна

[Svitlana.Reznik@khp.edu.ua](mailto:Svitlana.Reznik@khp.edu.ua)

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.акад. І.А.Зязюна НТУ «ХПІ»

Автор понад 100 наукових та навчально-методичних праць.  
Курси: «Методи та методологія педагогічного дослідження», «Теорія та методика наукових досліджень», «Лідерство у викладацькій діяльності», «Педагогіка», «Методика викладання загальнонаукових та фахових дисциплін у закладах освіти», «Коучинг в освіті»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-reznik-svitlani-mikolayivni/)

<https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-reznik-svitlani-mikolayivni/>

## Загальна інформація

### Анотація

У результаті навчання за ОК здобувачі ознайомляться з основами педагогіки вищої школи і організації освітнього процесу закладу вищої освіти (ЗВО), усвідомлять особливості проектування методики викладання навчальних дисциплін, методів навчання та елементів дистанційних і цифрових технологій, системи контролю результатів навчання. Особливу увагу приділено психологічним засадам супроводження освітнього процесу та напрямам особистісного самовдосконалення викладачів вищої школи. Вивчення курсу здобувачами забезпечить їх обізнаність в організації та функціонуванні освітнього процесу сучасного ЗВО, що є основою вищої школи, напрямках його удосконалення і вимогах до професіоналізму викладача.

## Мета та цілі дисципліни

Метою є підготовка аспірантів до педагогічної діяльності, формування системних знань щодо вищої освіти, забезпечення загальної теоретичної підготовки у психології вищої школи, надання майбутнім науковцям знань необхідних для розуміння поведінки людини у колективі та застосування засобів її заохочення.

## Формат занять

Лекції, індивідуальна самостійна робота. Підсумковий контроль – залік

## Компетентності

ЗК08 Здатність дотримуватися етичних принципів та академічної доброчесності у науковій, педагогічній і професійній діяльності.

СК06. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондовому ринку.

## Результати навчання

РН07. Вільно презентувати та обговорювати результати своєї наукової діяльності державною та англійською мовами в усній та письмовій формах, розуміти іншомовні професійні, наукові та навчальні публікації з відповідної тематики.

РН08. Застосовувати інноваційні педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням етичних принципів та норм академічної доброчесності.

## Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год.: лекції – 30 год., самостійна робота – 60 год.

## Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

немає

## Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Методами навчання у викладанні навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої освіти з методикою викладання» є:

- словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з книгою)
- наочні (ілюстрація практичними прикладами)
- практичні (практичні вправи).

Активні методи навчання, які застосовуються: дискусія, мозковий штурм, проблемні методи, моделювання ситуацій, рефлексія.

Протягом вивчення дисципліни передбачається робота з тестами перевірки рівня сформованості знань.

## Програма навчальної дисципліни

### Навчальні заняття

#### Лекції

#### Теми лекцій

#### Кількість годин

#### Тема 1. Педагогіка вищої школи

10

Педагогіка вищої школи як наука. Предмет педагогіки вищої школи. Категорії педагогіки вищої освіти. Рівні та ступені вищої освіти. Національна рамка кваліфікацій. Компетентнісний підхід та студентоцентричне навчання як особливості сучасної педагогіки вищої школи. Дидактика та виховання.

Виховання у вищій школі. Особистість викладача ЗВО. Структура педагогічної діяльності. Організація педагогом своєї діяльності (самоменеджмент) та пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Лідерство викладача. Наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення організації освітнього процесу

<b>Тема 2. Психологія вищої освіти та самовдосконалення викладача</b>	10
Професійно-важливі якості педагога. Визначення напрямів саморозвитку, самовдосконалення та планування підвищення професійної кваліфікації протягом життя викладачем. Професійна мобільність у підвищенні кваліфікації та самовдосконаленні. Як людина навчається: сприйняття, увага, пам'ять, мислення, уява. Застосування психологічних засад у викладацькій практиці. Розуміння особистості студента викладачем та забезпечення його розвитку. Мотивація здобувачів освіти. Міжособистісне спілкування та взаємодія в академічному середовищі. Навчальний колектив, розвиток колективу та групові процеси. Психологічне забезпечення удосконалення освітнього процесу.	
<b>Тема 3. Методика викладання освітніх компонентів у системі вищої освіти</b>	10
Проектування методики викладання навчальних дисциплін. Визначення компетентностей та результатів навчання. Методика проведення лекційних занять. Методика проведення практичних занять. Методика проведення лабораторних занять. Самостійна робота студентів у ЗВО. Науково-дослідна робота студентів у системі вищої освіти. Робота з різноманітними джерелами, базами даних та ресурсами при підготовці занять. Методи викладання освітніх компонентів, форми і засоби навчання та їх вибір. Педагогічні технології на сучасному етапі розвитку суспільства: дистанційне навчання та цифрові технології в освітньому процесі. Педагогічний контроль.	
<b>Загальна кількість годин</b>	<b>30</b>

## Контрольні роботи

Теми контрольних робіт	Вагові коефіцієнти <i>b</i>
<b>Тема 1. Психодіагностика власних професійно-важливих якостей</b> К1. Робота з методиками психодіагностики власних якостей	0,15
<b>Тема 2. Тестування по темі 1</b> К2. Поточне тестування результатів опрацювання лекційного матеріалу по темі 1	0,15
<b>Тема 3. Тестування по темі 2</b> К3. Поточне тестування результатів опрацювання лекційного матеріалу по темі 2	0,15
<b>Тема 4. Тестування по темі 3</b> К4. Поточне тестування результатів опрацювання лекційного матеріалу по темі 3	0,15
<b>Тема 5. Проведення занять у вищій школі</b> К5. Розуміння особливостей організації занять у вищій школі та застосування методів навчання	0,2
<b>Тема 6. Підсумкове тестування по дисципліні</b> К6. Підсумкове тестування по дисципліні	0,2

## Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання самостійних завдань.

### Опрацювання теоретичного матеріалу та виконання завдань

Теми для самостійної роботи	Кількість годин
<b>Тема 1. Педагогіка вищої школи</b> Опрацювання лекційного матеріалу, самостійна робота із джерелами, підготовка до тестування	20
<b>Тема 2. Психологія вищої школи та самовдосконалення викладача</b> Опрацювання лекційного матеріалу, самостійна робота із джерелами, підготовка до тестування. Психодіагностика професійно-важливих педагогічних якостей аспірантами та рефлексія результатів	20
<b>Тема 3. Методика викладання у вищій школі</b> Опрацювання лекційного матеріалу, самостійна робота із джерелами, підготовка до тестування. Підготовка до виконання завдання: «Проведення занять у вищій школі»	20
<b>Загальна кількість годин</b>	<b>60</b>

## Неформальна освіта

Здобувач має можливість зарахувати окремі теми або курс шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань тощо, у сфері, що відповідає навчальним цілям та змісту дисципліни.

Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу, тривалості та здобутих результатів навчання.

## Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

### Основна література

Резнік С. Лідерський стиль викладачів вищої школи / С. Резнік // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2019. – № 3. – С. 71-84.

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/43072>

Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л.А. Марцева. – Електронні дані. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. – 150 с <http://surl.li/cagfik>

Солодовник Т. О. Дидактичні системи та освітні технології у вищій школі [Електронний ресурс] : навч.-метод. посібник / Т. О. Солодовник, Н. В. Середа, О. В. Квасник ; заг. ред. О. Г. Романовський ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2021. – 176 с. – URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53056>

Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. <http://surl.li/nwfifc>

Мартинець Л. А. Педагогіка вищої школи: опорний конспект лекцій / Л. А. Мартинець. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 40 с. <http://surl.li/cczjbc>

Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. – 312 с. <http://surl.li/mchksh>

Кириченко В.В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с <http://surl.li/fuzayy>

Резнік С.М. Методика викладання у вищій школі / Пономарьов О. С., Грень Л. М., Резнік С. М. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – 192 с. <http://surl.li/uffko>

Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін [Текст]: / Л. В. Лебедик, В. Ю. Стрельников, М. В. Стрельников. – Полтава : АСМІ, 2020. – 303 с. <http://surl.li/qrrrci>

Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022.180 с. <http://surl.li/fjslna>

Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с. <http://surl.li/trmgli>

Педагогіка розуміння як перспективний напрям розвитку вищої освіти [Електронний ресурс] : навч. посібник / О. Г. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2014. – 326 с. – Режим доступу: <http://surl.li/tlikwg>

Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с. <http://surl.li/zdwjcy>

Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. / Вікторія Євгенівна Виноградова, Віктор Іванович Юрченко. – 2-е вид. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. – 296 с.

Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с. <http://surl.li/lwptku>

Психічне здоров'я особистості: підручник для вищих навчальних закладів / С.Д. Максименко, Я.В. Руденко, А.М. Кушнерьова, В.М. Невмержицький. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. 438 с. <http://surl.li/vmpqyw>

Зливков В.Л., Лукомська С.О. Психологія спілкування педагога: інтегративний підхід [навчальний посібник; 2 видання: розширене та доповнене] / В.Л.Зливков, С.О. Лукомська. – К., Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. – 353 с <https://lib.iitta.gov.ua/710858/>

Розвиток здатності до професійного самопізнання педагогічних, науково-педагогічних працівників у системі формальної та інформальної освіти:електронний збірник авторських науково-методичних розробок / загальна ред. Я.Л.Швень. – К.: ЦППО, 2019. – 195 с. <https://lib.iitta.gov.ua/724588/>

### **Додаткова література**

Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» / Уклад.: С.А.Саяпіна, О. Г. Коркішко, А.В.Коркішко. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2021. 100 с. <http://surl.li/yrdsae>

Мельник Ю. Б. Педагогіка вищої школи: силабус і методичний матеріал: навч.-метод. посіб. Харків : ХОГОКЗ, 2020. 84 с. <http://surl.li/jzifdb>

Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи магістрів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» галузі знань 01 освіта/педагогіка спеціальності 011 освітні, педагогічні науки. – Полтава : ПУЕТ, 2020. – 232 с. <http://surl.li/abutkp>

Olena Lutsenko and Gregory Lutsenko. Active Learning - Theory and Practice (Активне навчання. Теорія і практика). London, United Kingdom: Croatia, 2022. 176 p. <https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/90161>

Maria Limniou. Educational Technology's Influence in Higher Education Teaching and Learning (Вплив освітніх технологій на викладання та навчання у вищій освіті). Switzerland: MDPI, 2022. 224 p. <https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/95827>

Janne Elo, Michael Uljens. Multilevel Pedagogical Leadership in Higher Education (Багаторівневе педагогічне лідерство у вищій освіті). Switzerland: Springer Nature Switzerland AG, 2024. 207 p. <https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/138230>

## Інформаційні ресурси

<https://zakon.rada.gov.ua>

<http://library.kpi.kharkov.ua/uk>

<https://repository.kpi.kharkov.ua/home>

<https://lib.iitta.gov.ua/>

<https://www.doabooks.org/>

## Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента «Педагогіка та психологія вищої освіти з методикою викладання» визначається за темами, видами робіт, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти.

Підсумкова оцінка відображає всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників  $k$ , що передбачає виконання контрольних робіт, сума вагових коефіцієнтів яких дорівнює 1:

Психодіагностика власних професійно-важливих якостей, $b_1$	Тестування по темі 1, $b_2$	Тестування по темі 2, $b_3$	Тестування по темі 3, $b_4$	Проведення занять у вищій школі, $b_5$	Підсумкове тестування по дисципліні, $b_6$
0,15	0,15	0,15	0,15	0,2	0,2

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = K \cdot k_2$$

де:  $K$  – середньозважена оцінка за контрольні роботи

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + K_3 \cdot b_3 + K_4 \cdot b_4 + K_5 \cdot b_5 + K_6 \cdot b_6}{\sum_{i=1}^m b_i}$$

де:  $b_i$  - ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

В оцінюванні результатів навчальної діяльності здобувача вищої освіти по дисц. «Педагогіка та психологія вищої освіти з методикою викладання»  $k_2 = \sum_{i=1}^m b_i$ , тому відповідно підсумкова оцінка по дисципліні є сумою балів за всі види роботи, помножені на їх вагові коефіцієнти:

$$O = K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + K_3 \cdot b_3 + K_4 \cdot b_4 + K_5 \cdot b_5 + K_6 \cdot b_6$$

**З урахуванням 100-бальної шкали оцінювання та вагових коефіцієнтів - за кожен вид навчальної роботи по дисципліні можна отримати такі максимальні бали:**

- Психодіагностика власних професійно-важливих якостей ( $K_1$ ) - 15 балів;
- Тестування по кожній із трьох тем ( $K_2, K_3, K_4$ ) - по 15 балів за кожне, всього - 45 балів;
- Завдання "Проведення занять у вищій школі" ( $K_5$ ) - 20 балів
- Підсумкове тестування по дисципліні ( $K_6$ ) - 20 балів

Всього по дисципліні - 100 балів

Поточні оцінки за кожну складову ( $K$ ) визначаються за 100-бальною шкалою згідно з [положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ»](#) з урахуванням відповідних вагових коефіцієнтів

### Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої  $O$  з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

## Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

## Погодження

Силабус погоджено

**Завідувач кафедри**

Ніна ПІДБУЦЬКА

**Гарант ОНП**

Ніна ПІДБУЦЬКА